

Sygn. akt VI ACa 582/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Małgorzata Kuracka (spr.)

Sędziowie: SA Grażyna Kramarska

SO (del.) Tomasz Pałdyna

Protokolant: Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. H.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 28 września 2015 r., sygn. akt XXV C 1111/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od B. H. na rzecz (...) kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

VI A Ca 582/16

UZASADNIENIE

Powód B. H. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w W. pozew o zasądzenie kwoty 20 000 000 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem działania Sądu Okręgowego I Wydziału Cywilnego w sprawie I C 862/13. Powód w uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy I Wydział Cywilny „manipuluje dokumentami”, co miało się przejawiać w zarządzeniu Sądu o zwrocie pozwu /wraz ze wszystkimi załącznikami/. Powód podnosił, iż niedopuszczalny jest brak doręczenia stronie przeciwnej odpisu pozwu (pozew k. 53).

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa - (...) w W. zastępowany przez (...) wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 28 września 2015r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz (...) kwotę 400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w pozostałym zakresie odstępując od obciążania powoda tymi kosztami.

Sąd Okręgowy oparł rozstrzygnięcie na następujących rozważaniach faktycznych i prawnych:

B. H. w dniu 23 lipca 2013 r. wniósł do Sądu Okręgowego w W. pozew przeciwko Skarbowi Państwa oraz SSO B. M. o zapłatę kwoty po 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia za wyrok wydany w postępowaniu apelacyjnym oraz o zasądzenie kosztów postępowania sądowego w wysokości 1 000 000 zł. Powód w uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy w K. bezprawnie rozpoznał jego apelację bez uwzględnienia wniesionego przez B. H. w sprawie I C 1597/12 do Sądu Rejonowego w O. powództwa wzajemnego .

Zarządzeniem z dnia 1 sierpnia 2013 r. powód został wezwany do uzupełnienia braków formalnych pozwu z dnia 23 lipca 2013 r. poprzez złożenie odpisu pozwu wraz z załącznikami w terminie tygodniowym pod rygorem jego zwrotu. Z uwagi na nieuzupełnienie braków, powyższy pozew zarządzeniem z dnia 24 września 2013 r. został powodowi zwrócony na podstawie art. 130 § 2 k.p.c.

W rozważaniach prawnych Sąd przywołał przesłanki art. 417 k.c. oraz treść art.130§1, 2 i 4 k.p.c., wskazując iż odpowiedzialność w rozumieniu tego pierwszego przepisu oparta jest na ogólnej formule deliktu. Przesłanką odpowiedzialności w świetle powyższego przepisu jest przede wszystkim wystąpienie szkody. Ponadto, szkoda ta musi być wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (w sferze imperium), a także musi istnieć normalny, adekwatny związek przyczynowy między działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy a powstaniem szkody. Znaczenie przypisywane pojęciu związku przyczynowego oraz szkody, nie odbiega od znaczenia tych terminów na tle odpowiedzialności za czyny niedozwolone (art. 361 k.c.). Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego ponoszą odpowiedzialność tylko za normalne następstwa swoich działań i zaniechań. Kompensacja szkody obejmuje poniesione straty (damnum emergens) oraz utracone korzyści (lucrum cessans). Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 KC), przyznanie odszkodowania zależne jest od wykazania przez poszkodowanego wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzi już pierwsza z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa tj. po stronie B. H. nie wystąpiła szkoda, gdyż nie sposób za wyrządzenie szkody uznać prawomocny zwrot pozwu, który został przez Sąd dokonany zgodnie z przepisami prawa tj. z art. 130 § 1 i 2 k.p.c., nie zachodziło więc również niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Sąd Okręgowy wskazał, że ze względu na to, że wniesiony przez B. H. pozew, jako zwrócony nie wywołał żadnych skutków prawnych, powód bez przeszkód może ponownie dochodzić swoich praw. Sąd dokonując zwrotu pozwu odsyła pozew powodowi wraz ze wszystkimi jego odpisami, gdyż na tym etapie „nie doręcza się odpisów pozwanym”, co wprost wynika z przepisu 130 § 4 k.p.c.

W wyniku braku istnienia szkody po stronie powoda związanej z niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, zbędnym było, zdaniem Sądu, badanie wystąpienia dalszej przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. istnienia związku przyczynowego pomiędzy szkodą a działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej.

O kosztach Sąd Okręgowy postanowił na podstawie art. 98 k.p.c. i zasądził od B. H. na rzecz (...) zwrot poniesionych kosztów procesu. Z uwagi na sytuację majątkową powoda Sąd obciążył powoda kosztami procesu jedynie w wysokości 400 złotych, odstępując od obciążania go w pozostałym zakresie. Sąd zauważył, iż w części powód może i powinien zapłacić koszty procesu, gdyż inicjując postępowanie powinien liczyć się z koniecznością ich zwrotu drugiej stronie.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. zasądzenie od pozwanego na jego rzecz 20 000 000. Jednocześnie powód rozszerzył powództwo wnosząc o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego dodatkowej kwoty 10 000 000 zł.

Z treści apelacji wynika, iż zarzucił naruszenie Konstytucji, tj. jej art. 8 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 oraz art.6, 13 Konwencji w zw. z art. 417 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie powyższych przepisów, w kontekście błędnej oceny poprawności procedowania Sądu Okręgowego w sprawie I C 862/13.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja okazała się oczywiście bezzasadna. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, przyjmując je za własne, z poniższym sprostowaniem i uzupełnieniem. Jak wynika bowiem z treści pozwu, skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa oraz B. M. /złożonego do niniejszej sprawy w celach dowodowych k-3/, którego prawomocnego zwrotu dokonano zarządzeniem z dnia 24 września 2013 r., wydanym w sprawie Sądu Okręgowego I C 862/13, powód dochodził od każdego z pozwanych kwoty po 10 000 000 złotych / nie zaś po 10 000 zł/. Skarga B. H. na powyższe zarządzenie została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 9 stycznia 2014 r., na które powód złożył zażalenie. Zostało ono oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2014 r. z przyczyn wskazanych w jego uzasadnieniu/ k-37-41 akt I C 862/13/. W konsekwencji zarządzenie o zwrocie pozwu stało się prawomocne, co skutkowało jego fizycznym zwrotem z załącznikami powodowi/k44,48 akt I C 862/13/.

Przechodząc do oceny zarzutów apelacji, dotyczących subsumpcji, należy wskazać, iż nie mogły one odnieść zamierzonego skutku. W pierwszej kolejności wypada podnieść, iż podstawy prawne, w jakich należało rozpatrywać zarzuty powoda pod adresem sądu procedującego w sprawie I C 862/13 to art. 417¹ §2 k.c., w zakresie konsekwencji wydania orzeczenia o zwrocie pozwu oraz ewentualnie art. 417 k.c. uzupełniająco, gdyby powód udowodnił inne uchybienia w wykonywaniu władzy publicznej przez Sąd Okręgowy. Jeżeli chodzi o tę pierwszą podstawę to powód był władny dochodzić odszkodowania, z uwagi na treść art.424^{1b} k.p.c., z pominięciem trybu stwierdzeniu niezgodności orzeczenia z prawem. Przy obu podstawach należało jednak wykazać bezprawność działania, a zatem naruszenie konkretnych przepisów prawa. Tymczasem sytuacja taka nie miała miejsca, Sąd działał w ramach obowiązujących przepisów. Zarządzenie o zwrocie pozwu zostało wydane wobec nieuzupełnienia jego braków w postaci złożenia odpisu pisma wraz załącznikami / art. 128§1k.p.c. w zw. z art. 178§1k.p.c./ . W aktach sprawy brak jest dowodu wniesienia pisma uzupełniającego braki formalne pozwu, również z późniejszej korespondencji okoliczność uprzedniego złożenia takiego pisma nie wynika. Natomiast pozew, stosownie do regulacji art. 187§1 k.p.c. powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać inne wymogi szczegółowo dalej w przepisie wskazane. Zarządzenie powyższe zatem w pełni odpowiada treści art. 130§2 k.p.c. w zw. z art. 130 §1 k.p.c. w zw. art. 187§1 k.p.c. Po jego uprawomocnieniu Sąd władny był zatem dokonać na rzecz strony fizycznego zwrotu pozwu, stosownie do treści obowiązującego w dniu 17.04.2014 r. §110 ust.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych/ D.U.2014.259/.Brak było w konsekwencji podstaw do doręczania odpisu pozwu stronie przeciwnej, nie z uwagi na treść art. 130§4 k.p.c./ który dotyczy jedynie doręczania odpisu zarządzenia o zwrocie/, lecz z uwagi na to, iż pozew zwrócony stosownie do §2 art. 130 zd.2 k.p.c. nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

Z uwagi na fizyczny zwrot pozwu, którego dokonano w dniu 25 czerwca 2014 r./k-48/, brak było możliwości nadania sprawie nowego biegu, nawet przy założeniu iż w międzyczasie, po uprawomocnieniu się zarządzenia o zwrocie pozwu, złożono odpowiednią liczbę jego odpisów. Powód był kilkakrotnie informowany o powyższych okolicznościach. Natomiast B. H. był władny jeszcze raz złożyć nowy pozew do Sądu i złożyć wnioski o nadanie sprawie biegu, o czym był pouczony. W tej sytuacji zarzuty powoda dotyczące naruszenia prawa do Sądu, czy skorzystania ze środka odwoławczego, a zatem praw zagwarantowanych w art. 45 i 77 ust. 2 Konstytucji oraz art. 6 i 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284) są chybione.

Zasadnie również uznał Sąd I instancji, iż powód nie wykazał, aby poniósł jakąkolwiek szkodę w wyniku wydania powyższego zarządzenia. Brak jest bowiem w szczególności podstaw do przyjęcia, iż gdyby nie dokonano zwrotu pozwu, to Sąd Okręgowy zasądziłby na jego rzecz w sprawie I C 862/13 kwotę 20 000 000 złotych tytułem odszkodowania, względnie zadośćuczynienia. W konsekwencji należało uznać, iż nie zostały spełnione podstawowe przesłanki art. 417¹§2k.p.c., jak i też brak działań, które mogłyby wypełniać dyspozycję art. 417§1 k.c., niezależnie od niewykazania szkody z tymi czynnościami związanej. Dodatkowo należało podnieść, iż stosownie do treści art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzać żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Dlatego też apelacja jako bezzasadna podlegała na podstawie art. 385 k.p.c. oddaleniu. Postanowienie o kosztach procesu, wydano na podstawie art. 108§1k.p.c., stosownie do zasady odpowiedzialności za jego wynik, zawartej w art.

98§1i 3 k.p.c., przy uwzględnieniu unormowania art. 108 u.k.s., zgodnie z którym zwolnienie od kosztów nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. W związku z powyższym orzeczono jak w pkt. I i II sentencji.